

Arbetspension

2:2014

Lasse Laatunen lämnar scenen

s. 7

Redaktion

Chefredaktör Kati Kalliomäki |
Redaktionssekreterare Pia Hansson |
Översättningar: Pia Hansson, Lotta Rantala |
Redaktionsråd: Eeva Hukka (Ilmarinen), Kimmo Karppinen (Sjömanspensionskassan), Juha Knuuti (PSC), Tuulikki Lepomäki-Lahtinen (Elo), Maija Träskelin (Keva) och Carita Wuorenjuuri (PSC) |
Utgivare: Pensionsskyddscentralen |
Prenumerationer och adressändringar: aineistotilaukset@etk.fi, tfn 029 411 2500 | Adress: 00065 Pensionsskyddscentralen | Tfn 029 411 20 | www.etk.fi | 48 årgången |
Arbetspension utkommer med två nummer om året, nästa nummer utkommer i juni. | Helsingfors 2014 |
Layout: Ilkka Kumpunen, Kipinä |
ISSN 0355-2748 |

Pärmbild:
Wilma Hurskainen,
Ilkka Kumpunen

Forskningsbaserat vs. googlat och gissat

Ledare

Du står inför ett svårt val i ditt privatliv. Du kan överväga plus- och minussidorna hos olika lösningsalternativ, men till slut känner du bara på dig vad du ska göra. Sannolikt förlitar du dig då på intuitionen.

Intuitionen är också ett slags visdom. Den har mycket användning t.ex. inom konsten, men inom vetenskapen är den inte så synlig. Sakkunniga brukar inte heller ofta medge att de har låtit intuitionen leda dem till någon tolkning. Det är bra, för jag skulle inte känna mig riktigt övertygad, om t.ex. pensionsreformen byggde på ren intuition.

Kansler **Kari Raivio**, som talade på Arbetspensionsdagen, tog de faktaorienterade lyssnarna ner på jorden genom att konstatera att folk har en tendens att gå på känsla i stället för att ty sig till vetenskapen. Forskarens värsta konkurrent är Google, sa han.

Raivio har på uppdrag av statsrådet utrett hur forskningsbaserad kunskap nyttiggörs i beslutsfattandet. Under arbetets gång hittade han också andra orsaker till att evidens inte alltid har effekt. Många av dem är mycket bekanta från vardagslivet.

Det kan t.ex. handla om mindervärdeskomplex som hindrar en från att ta efter en framgångsrikare kompis. På riksnivå kan det betyda t.ex. att vi "åtminstone inte ska göra som i Sverige".

Också värderingar och ideologier kan hindra att ett bra förslag går framåt. Det kan betyda att ett intressant alternativ förkastas med detsamma för att det inte ser ut att passa in i välfärdssamhället.

Eller vår tendens till försiktighet? Om någonting inte har bevisats vara säkert, är det bättre att strunta i det. Och lönar det sig ens att undersöka något som inte finns med i regeringsprogrammet?

Med tanke på hur mycket som kan fördröja beslut känns det bra att pensionsreformen går framåt i rask takt. Det finns också nya och fräscha inslag i reformförslagen.

Det tog lite tid innan reformförhandlingarna kom igång, men marschordningen kan sägas vara mönstergill. Före de egentliga besluten satte beslutsfattarna målen och bad sedan sakkunniga och tjänstemän komma med alternativa förslag till hur reformen ska göras.

Nu fortgår beredningen i trepartssamarbete. Sedan ska riksdagen fatta beslut. De bör se till att den praktiska skötseln av arbetspensionerna inte blir besvärlig. Det är människornas ålderdomstrygghet det gäller, varken mer eller mindre.

Kati Kalliomäki
Chefredaktör
Twitter: @KatiKalliomaki

Innehåll

Arbetspension 2 • 2014

4 Ett mäktigt ansvar för arbetspensionerna
Branschens största årliga evenemang, *Arbetspensionsdagen*, handlade i år om makt och ansvar.

6 "... men vi kommer ju aldrig att gå i pension"
Studentbladets chefredaktör **Julius von Wright** kommenterar pensionsreformen i sin gästkolumn.

7 Lasse Laatonen
har i årtionden varit en viktig pensionspolitisk påverkare. Nu ska han själv gå i pension.

10 Ensamboende ökar risken för låga inkomster
I sin expertartikel visar Kati Ahonen hur fattigdomsbilden bland äldre skiljer sig i olika länder.

12 Tolk för förändringar
Kevas verkställande direktör Jukka Männistö känner in strukturomvandlingen inom kommunfältet och sporrar personalen till större dynamik.

16 Pensionsreformen 2017
Efter pensionsreformen blir pensionstillväxten jämn och pensionerna mer jämlika.

18 Visionärt om framtidens it
Hur skulle skötseln av försäkringen och pensionerna ordnas, om man kunde börja på rent bord? Ta en titt på framtidsvisionen.

22 Flexibel pensionsålder i Norge
Alltför många norrmän går i pension genast när de kan.
REPORTAGE

26 Jorden runt
Pensionsnyheter i världen.

29 Tillbaka till framtiden
Mikrosimulering – vad är det?

31 Aktuellt och utnämningar

2017

Pensionsreformen

I panelen visar Eero Rämö sin lägsta pensionsålder och målsatta pensionsålder på ett stort papper. Till vänster Vesa Rantahalvari, som utövat makt i pensionsförhandlingarna, till höger Tapani Mörttinen från pensionsorganisationerna.

Några av Pensionsskyddscentralens sakkunniga: Kaarlo Reipas (t.v.), Mikko Sankala, Heikki Tikanmäki Suvi Ritola

Vi arbetar längre efter pensionsreformen år 2017

Ett mäktigt ansvar för arbetspensionerna

I pensionspolitiska beslut utövas makten av dem som måste bära ansvaret. På arbetspensionssektorns största evenemang diskuterades frågor kring makt och ansvar också ur en filosofisk synvinkel.

På Arbetspensionsdagen, arbetspensionssektorns årliga stora evenemang, på Helsingfors mässcentrum komprimerade

Pensionsskyddscentralens vd **Jukka Rantala** huvudbudskapet i 2017 års pensionsreform i tre punkter: pensionerna blir bättre, pensionsutgiften minskar och tiden som pensionär blir också längre än idag.

– Priset för denna win-win-win-situation är att vi arbetar längre.

Utgående från prognoskalkyler visade Rantala att de månatliga pensionerna blir större än idag, i alla åldersgrupper.

Allas månatliga pensioner blir bättre, men för dem som är födda på 1960- och 1970-talen blir förhållandet mellan avgifter och förmåner under livsrytmen svagare.

– De som är födda på 1980-talet eller senare gagnas av reformen, sade Rantala.

Unga deltog i bakgrunden

Ungdomar hörs ofta säga att de betvivlar att de kommer att få någon pension alls.

– Nu har de fått ett klart budskap, arbetspensionssystemet har reformerats i synnerhet med tanke på dem, sade överdirektör **Outi Antila** vid social- och hälsovårdsministeriets försäkringsavdelning inför de ca 900 arbetspensionsproffs som hade samlats på Mässcentrum.

Tapani Mörttinen, ordförande för pensionärsorganisationen EETU, berömde de unga för hur de har satt sig in i pensionsfrågorna. Ordföranden för Finlands Ungdomssamarbete Allians rf **Eero Rämö** önskade i paneldiskussionen att också unga hade fått vara med och förhandlat om pensionsreformen.

– Men vi har fört en god diskussion med arbetsmarknadsorganisationerna under hela processen, medgav Rämö.

Tjänstemannaorganisationen STTK:s generalsekreterare **Leila Kostinen** försäkrade att yrkesförhandlare inte förhandlat i eget ärende, utan är medvetna om att lösningen ska gälla en bredare krets.

– Vem som helst får komma fram med lösningsförslag. De politiska beslutsfattarna tar sedan ställning till vilket förslag det är ändamål-

senligt att föra vidare, konstaterade **Vesa Rantahalvari**, ledande expert vid Finlands Näringsliv EK.

– Den här gången har pensionsreformen debatterats mycket i offentligheten, mystiken kring frågan har försvunnit, konstaterade Centerns riksdagsledamot **Anu Vehviläinen** nöjd.

Lagberedningsarbetet inför pensionsreformen är omfattande och det finns en stor mängd detaljer som ska avgöras.

Arbetet pågår intensivt till våren och regeringspropositionen ska överlämnas till riksdagen efter valet, i augusti. Efter det ska riksdagen behandla pensionsreformen, som har kallats decenniets största socialpolitiska reform.

Forskning ger underlag för besluten

Innehållet i pensionsreformen grundar sig i hög grad på expertkunskap och prognoskalkyler. Pensionsskyddscentralens matematiker **Kaarlo Reipas**, **Mikko Sankala** och **Heikki Tikanmäki** berättade om sin roll som ett sakkunnigteam

som arbetade i kulisserna under förhandlingsfasen.

Beslutsfattarna vill ha opartisk information i en komprimerad och begriplig form. Därför har forskningsbaserad kunskap sin ovedersägliga plats i beslutsfattandet.

Enligt kansler **Kari Raivio**, som höll ett anförande om temat, finns det dock inte alltid en förmåga att utnyttja den. Ofta lyssnar man mera på intresse- och medborgarorganisationer än på vetenskapare, och besluten grundar sig ofta på värderingar, intuition eller medborgaropinion.

– Det behövs dock fakta som underlag för långsamt tänkande. Det blir allmännare att besluten grundar sig på kunskap, vilket t.ex. klimatpanelen visar, sade Raivio.

Det är svårt för beslutsfattarna att urskilja den forskningsbaserade kunskapen i den strida strömmen av information. Raivio hoppas därför att forskare aktivt träder fram och talar om sina rön.

*Text: Anne Iivonen, Kimmo Kontio, Matti Lumijärvi, Riitta Väkeväinen
Foto: Karoliina Paatos*

Från goda föresatser till förnuftiga val

■ Filosofen Maija-Riitta Ollila belyste hur uppfattningen om att vi har ett eget ansvar bär oss långt. Det trots att individens ansvar i sig är en dålig utgångspunkt i samhället och de goda föresatserna ofta tenderar att förbli föresatser.

– När vi tror på att vi är ansvariga för vårt eget liv, föder det, underligt nog, ansvar för gemenskapen.

Vägen till det goda är kantad med talrika överraskningar och med våra ofta omedvetna val.

– En man går sin egen väg, men till samma ställe som alla andra, sammanfattar hur flokken påverkar individens beslut.

De goda föresatserna överskuggas också av svagheter hos individens vilja och moral.

Gästkolumnist

Gästkolumnisten
deltar i
pensionsdebatten.

"... men vi kommer ju aldrig att gå i pension"

Foto: Jenny Blomqvist

Det är en typisk kommentar som ofta dyker upp då jag och mina vänner pratar om det framtida arbetslivet. Vi ser med avundsjuka blickar på våra föräldrar och deras föräldrar, som går eller har gått i pension. De har friska pensionsår framför sig och en passlig pension, förutsatt att de fått hålla jobben. Självt kommer jag ihåg när min mormor sa att hon har varit pensionär lika länge som hon jobbat. Hon blev förstås 94 år gammal, men ibland undrar jag om jag kommer att ha möjligheten att säga det samma till mina barnbarn, rent pensionssystemmässigt?

Pensionsreformen kommer att höja den allmänna pensionsåldern till 65 år, men behöver vi unga verkligen vara oroliga för att förlora hela vår pensions-tid? Ser vi på fakta så är vi friskare och lever längre än tidigare. Den höjda pensionsåldern blir ett naturligt steg i denna utveckling, inte sant?

Varifrån kommer då uppfattningen bland oss unga om att vi kommer att dö vid arbetsbordet eller fabriksmaskinen?

Jag tror att den bottnar i en viss framtidspessimism, en känsla av en osäker morgondag. Vi förväntar oss sämre arbetsvillkor, sämre arbetarskydd och ett arbetsliv som sträcker sig långt in i vår ålderdom. Denna pessimism gör sig

kanske inte märkbar i vardagen, men den genomsyrar vårt långsiktiga tänkande. Ovissheten om framtiden blandas med en nypa "det var bättre förr" och vi skapar lätt den här uppfattningen. På allt detta sätts även andra faktorer som rejält kommer att påverka hur vi lever, där klimatfrågan kanske är den tyngsta.

Vi är knappast den första generationen med den här hållningen. Den behöver inte nödvändigtvis vara dålig utan kan också fungera som guide då vi skapar vår framtid.

De unga hör till de största vinnarna i pensionsreformen om vi får tro siffrorna. Förhöjd pensionsålder, visst, men också lägre pensionsavgifter. Catjning! Vi hinner däremot säkert ännu uppleva flera pensionsreformer, så vem som är vinnare eller inte ser vi först då vi nått strecket.

Då det gäller pension så handlar det kanske inte nödvändigtvis om pengarna, särskilt inte några euro hit eller dit från månadslönen. Då vi tänker på vår framtida drömpension så ser vi inte kontobalansen framför oss, utan vi tänker på allt det vi kommer att ha tid att göra. Det är runt det vi bygger de stöd vi behöver för att förverkliga idéerna.

*Julius von Wright,
Chefredaktör för Studentbladet*

Det känns bra

”Den viktigaste principen i pensionsreformen var att göra rätt mot de unga”

Lasse Laatunen går vid årsskiftet i pension från uppgiften som arbetsmarknadsdirektör vid Finlands Näringsliv (EK). Bakom sig lämnar han 30 år av pensionspolitik, senast höstens pensionsuppgörelse. Den övervägande känslan är bra.

– Det här är nog klart nu, säger Laatunen.

Text: Riitta Väkeväinen | Foto: Wilma Hurskainen

Lasse Laatunen låter sig inte rubbas av dem som ropar från läktaren. På intervjudagens morgon är tidningarna fulla av Statens ekonomiska forskningsinstituts kritik för att höstens pensionsuppgörelse inte är tillräcklig.

– Jag skulle också kunna säga att pensionsåldern ska höjas med tio år, men sådana uttalanden är av noll och intet värde i den här situationen. Alla som var med om att för-

Lasse Laatunen har arbetat 41 år på arbetsmarknadsorganisationer och 30 år i pensionspolitikens centrum. Under den tiden har pensionsförhandlingarna övergått från kommittéer till öppnare beredning.

Erfarenhetens röst

– En avgörande vändning var lönta-
garnas arbetspensionsavgift, som in-
fördes på 90-talet. Den ändrade pen-
sionspolitikens riktning, säger Lasse
Laatunen, veteran i pensionsförhan-
dlingar.

handla om uppgörelsen vet att det inte var lätt att komma fram till den, konstaterar Laatunen.

Pensionsreformen år 2005 kom också till under ett kraftigt tryck från regeringen. Den här gången var det hållbarhetsgapet som orsakade pressen.

Nu fanns det klara numeriska mål för reformen: krympa hållbarhetsgapet, dämpa höjningen av arbetspensionsavgiften och höja den genomsnittliga pensioneringsåldern.

Enligt Lasse Laatunen utgick parterna från att få gjort det som regeringen och finansministeriet kräver och vad som är förnuftigt pensionspolitiskt och för arbetspensionssystemet. Det var klart att avgörandet måste ha stöd av finansministeriets och Pensionsskyddscentralens kalkyler.

"Arbetslivspensionen kommer inte att utnyttjas hur som helst"

Blev pensionsuppgörelsen bra?

– Jag tycker den blev ganska bra, den förenklar systemet och den är klar.

Laatunen säger att han förstår tveksamheten till arbetslivspensionen, men ser inte själv den som problematisk. Gränserna för arbetslivspensionen är strikta och exakta och de begränsar antalet personer som kommer att utnyttja den. Dess nivå är också oförmånligare än ålderspensionens eller den ordinarie invalidpensionens. Enligt Laa-

Vem?

Lasse Laatunen

- Fyllde 64 år 28.11.2014
- Går i pension från posten som arbetsmarknadsdirektör vid Finlands Näringsliv EK i början av år 2015.
- 41 års karriär inom arbetsmarknadsorganisationer, 30 år i pensionspolitikens kärna.
- Till familjen hör hustrun Anja, som är vice vd för Utbildningsfonden, och sonen Lauri, 20, som just har gjort sin värnplikt.
- Intressen: skogsbruk, skidåkning, golf och politik
- Bor i Helsingfors, fritidsbor på skogsbruket i Heinola och stugan i Enontekis.

tunen är det onödigt att oro sig för att arbetslivspensionen kommer att utnyttjas hur mycket som helst.

– Det var inte svårt för arbetsgivarsidan att godta arbetslivspensionen. Om man ville höja pensionsåldern, var det en realitet att man måste ta med något sådant element.

Laatunen tror att en del nu säkert tror att de kommer att gå i arbetslivspension, fast de i praktiken inte kommer att få det. I förhandlingarna har man dock kommit klart överens om syftet med arbetslivspensionen. Det behöver man inte tvista om efteråt.

För arbetsgivarna var det så viktigt att höja pensionsåldern och förhindra att arbetspensionsavgiften stiger att löntagarna utöver arbetslivspensionen också fick ha arbetslöshetsslussen kvar. I dagens arbetslöshetssituation var det inte realistiskt att avskaffa slussen. Arbetsgivarna var nöjda med att dess åldersgräns höjs.

"Ungdomarnas förtroende är en ödesfråga"

– Rättvisa mot de unga var den viktigaste politiska principen i den här reformen, eftersom den svarar på frågan om det lönar sig för de unga att betala arbetspensionsavgift.

Laatunen säger att det bidrog till reformen att de unga är kritiska och har ett svagt förtroende för arbetspensionssystemet och de förmåner det erbjuder.

– Det är en ödesfråga för arbetspensionssystemet om de unga tror på det. Eller ska de bara betala under hela sitt arbetsliv och sedan få sämre förmåner än andra åldersgrupper? Helt väsentligt var att man kunde avskaffa avdraget för arbetspensionsavgiften från pensionslönen genom att pruta på den förhöjda pensionstillväxten.

– I praktiken avstår äldre åldersgrupper från något till förmån för de yngre, när de högre procentsatserna för pensionstillväxten försvinner.

"Organisationernas ställning stärktes"

Akava godkände inte att den förhöjda pensionstillväxten avskaffades och undertecknade inte uppgörelsen.

– Vi försökte med alla medel få Akava med, men jag tycker att Akava hade fel utgångspunkt. De ställde kravet att det ska finnas en förhöjd pensionstillväxt enligt deras modell. Fast man visade att de övrigas modell i framtiden ger också Akava-medlemmar en bättre pension än Akavas modell, gick de inte med på det, säger Laatunen.

Han anser att pensionsuppgörelsen ändå stär-

ker trepartssamarbetets ställning och legitimitet. Arbetsmarknadsorganisationerna drar sig inte för att skryta med att de gjorde sitt för att minska hållbarhetsgapet.

– Vad har regeringen åstadkommit i den frågan: med kommunreformen gick det som det gick och om social- och hälsovårdsreformens inverkan kan ingen ännu säga någonting. Enligt finansministeriet kan den till och med bredda gapet.

"Kommittéerna blev kvar på 80-talet"

Det var inte första gången Laatunen som arbetsmarknadsdirektör vid EK var med om att föda fram en pensionsreform, men nog den sista. Det kritiserades ofta att besluten om pensionspolitiken fattas inom en liten krets. I Laatunens perspektiv har det dock förändrats mycket.

– Ännu på 80-talet trodde man att stora reformer kunde beredas i kommittéer och kommissioner. De fungerade ju dåligt: arbetet slutade med gräl och förslagen gick ut på lite vad som helst, summerar Laatunen.

Den legendariska Puro-gruppen uppstod enligt Laatunen av misstag, när man förhandlade om löntagarnas arbetspensionsavgift och avgiften skulle passas in i arbetspensionssystemet. I fortsättningen åstadkom gruppen enhälliga beslut, och ingen talade längre om kommittéer. Laatunen säger att arbetstagarens arbetspensionsavgift, som infördes i början av 90-talet, ändrade riktningen för hela pensionspolitiken. Efter det började löntagarsidan intressera sig på ett nytt sätt för arbetspensionssystemet och sättet att bereda frågor ändrades.

"Tänker inte stå vid Citymarket"

När Laatunen vid årsskiftet går i pension, har han arbetat 41 år inom arbetsmarknadsorganisationer. Samtidigt lämnar han alla sina förtroendeuppdrag, som styrelseuppdragen i Pensionsskyddscentralen, Varma och FPA, som han har haft sedan 80-talet.

– De har varit intressanta poster, men jag hittar nog på något att göra. Först blir det skogsarbete på skogsbruket i Heinola, och tröttnar jag på det, kan jag alltid åka till stugan i Enontekis, för där växer ingenting.

Att följa politiken hör också till Lasse Laatunens intressen, men han tänker inte ställa upp i riksdagsval.

– Jag har svårt att se mig själv stå och dela ut valreklam vid Citymarket, det får andra göra, konstaterar han lugnt. ■

Expertartikel

Kati Ahonen
Nationalekonom
Pensionsskyddscentralen

I Finland och Sverige är ensamboende den största risken för ansträngd ekonomi bland kvinnor i pensionsåldern.

Uppgifterna i artikeln baserar sig på skribentens beräkningar av uppgifterna i Eurostats statistik om inkomster och levnadsförhållanden (EU-SILC) för åren 2006 och 2011.

Ensamboende kvinnlig pensionär fattigare än andra

Fattigdomsbilden bland äldre varierar i olika länder. Av EU15-länderna är skillnaderna mellan kvinnor och män störst i Sverige och Finland.

■ Även om pensionärer placerar sig rätt bra när man jämför den relativa försörjningssituationen i de s.k. gamla EU-länderna, finns det könsskillnader och fattigdomsrisk för kvinnor i pensionsåldern är i många länder högre än vad den är för män. Fattigdomsrisk varierar mycket mellan könen i de olika länderna.

Skillnaderna är särskilt stora i Sverige och Finland, framför allt bland dem som fyllt 75 år. Däremot är skillnaderna i Nederländerna, Danmark och – överraskningsvis – också i Spanien närapå obefintliga (bild 1 och bild 2).

Skillnaderna i fattigdomsrisk könen emellan kan förklaras förutom med pensionärernas inkomster också med hushållens struktur. På inkomstsidan hör skillnaderna för fattigdomsrisk i hög grad ihop med sysselsättnings- och löneskillnaderna som finns mellan kvinnor och män. Detta syns exempelvis som en större fattigdomsrisk för kvinnor i länder där pensionen till stor del grundar sig på arbetsinkomster.

På motsvarande sätt verkar skillnaderna i Nederländerna och Danmark vara små, eftersom de bosättningsbaserade pensionerna där är höga. Inkomsterna är ändå inte enda förklaringen till varför skillnaderna i fattigdomsrisk är så höga just i Sverige och Finland. I Norden har kvinnornas delaktighet i arbetslivet varit hög enligt EU15-ländernas måttstock och andelen deltidsarbete relativt liten.

Ansträngd ekonomi för ensamhushåll

■ I granskningen av försörjning antas att hushållets medlemmar använder sina inkomster gemensamt. Pensionärs försörjning påverkas utöver de egna inkomsterna i väsentlig grad också av om pensionären bor ensam eller tillsammans med någon. Om exempelvis en pensionär med små inkomster bor tillsammans med en make som får åtminstone en skälig pension, anses inte pensionären med små inkomster löpa risk för fattigdom så som fallet vore vid ensamboende.

Ensamboende är framför allt ett fenomen bland äldre kvinnor eftersom kvinnor har en genomsnittligt högre livslängd än män. Även kulturella faktorer spelar in: i sydeuropeiska länder hör det fortfarande till traditionen att familjemedlemmarna har huvudansvaret för de äldre. Till exempel i Spanien bodde bara en tredjedel av kvinnorna som fyllt 75 år ensamma år 2011 (tabell).

Jämförelsevis var de ensamboende i Sverige och Fin-

land över 60 procent i denna grupp. I Norden bor en pensionär som inte bor på anstalt främst ensam eller tillsammans med sin make; i Spanien kan en äldre person efter att maken dött flytta in hos ett vuxet barns familj.

I praktiken återspeglas det hur vanligt det är att äldre kvinnor bor ensamma i skillnaderna i fattigdomsrisk, om fattigdomsrisk för ensamboende är betydligt större än för dem som bor tillsammans med någon. Skillnaderna accentueras om fattigdomsrisk för ensamboende kvinnor är högre än för män. I Finland och Sverige är ensamboende en avgörande faktor för äldre kvinnors höga fattigdomsrisk: ensamboende är vanligt och ensamboende kvinnors fattigdomsrisk är hög.

Fattigdomsrisk känslig för konjunkturer

■ Fattigdomsriskalen är känsliga för det ekonomiska läget och sysselsättningssituationen, eftersom fattigdomsrisk är ett relativt mått. Fattigdomsrisk för personer i pensionsåldern kan således ändras när sysselsättningssituationen för personer i arbetsför ålder och den allmänna inkomstnivån ändras, även om inkomsterna för personer i pensionsåldern förblir oförändrade.

Med andra ord, när arbetslösheten ökar under en recession förbättras i allmänhet läget för personer i pensionsåldern i och med att de genomsnittliga inkomsterna för personer i arbetsför ålder sjunker och pensionerna hålls oförändrade.

Att fattigdomsrisk för personer i pensionsåldern förändras under en kort tid innebär inte automatiskt att det har skett en motsvarande förändring i deras försörjning. Till exempel i Sverige var fattigdomsrisk för kvinnor som fyllt 75 år drygt 20 procent år 2006, medan den år 2011 var över 35 procent.

Under motsvarande tid sjönk fattigdomsrisk i Spanien för kvinnor i åldern 75+ från 35 procent till lite på 20 procent. I båda länderna verkar det snarare handla om en förändring av den relativa inkomstsituationen än en så här radikal förändring av försörjningen, som siffrorna antyder.

Trots svagheter med fattigdomsmåttet är det klart att den största risken för små inkomster för äldre kvinnor är ensamboende. Eftersom fattigdomsrisk är rätt så stor även bland de yngre i pensionsålder i Finland och Sverige, ser det inte ut som om fenomenet är på väg bort under de närmaste åren.

Bild 1

Fattigdomsrisk för dem som fyllt 65 år (60 %)

enligt kön, 2011

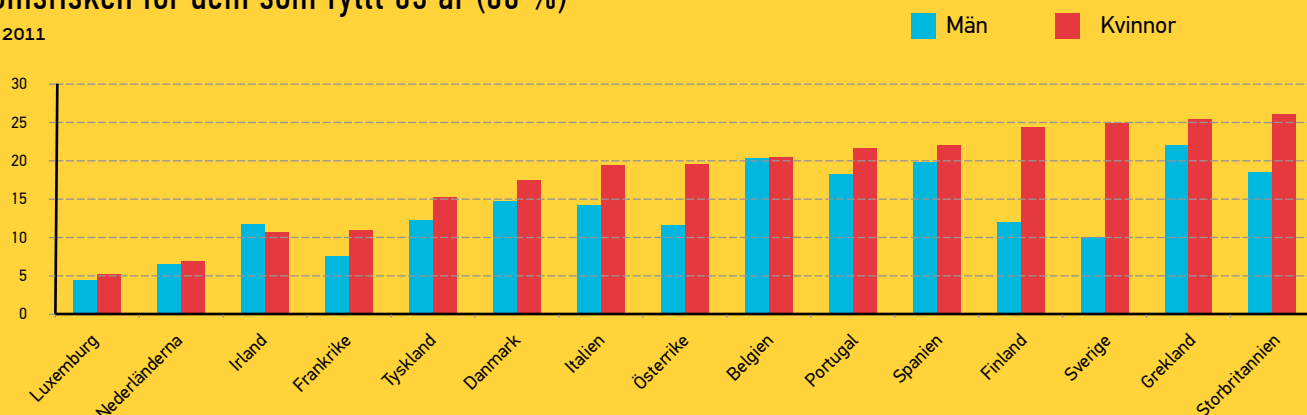
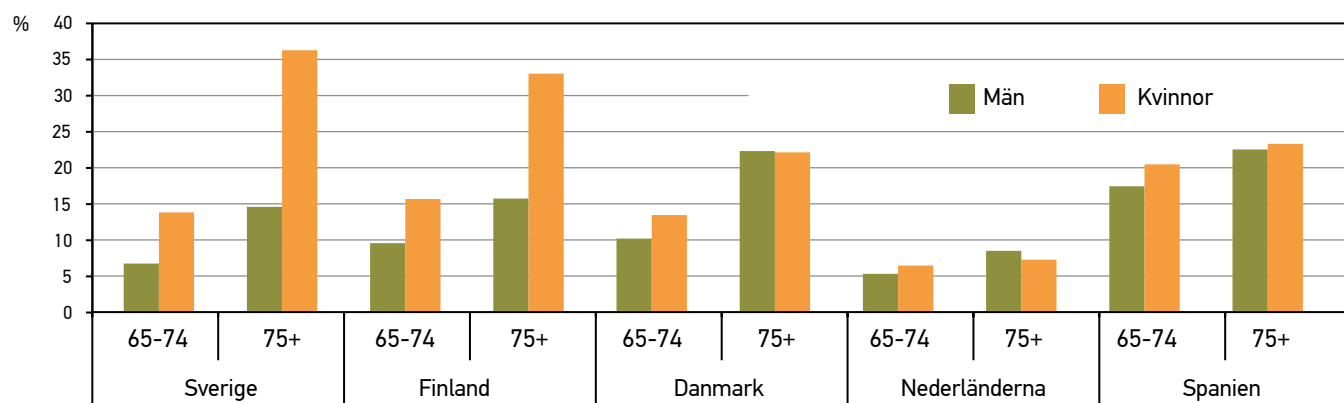

Bild 2

Mäns och kvinnors fattigdomsrisk (60 %)

enligt ålder, 2011

Tabellen

Andelen pensionärer som bor ensamma eller tillsammans och deras fattigdomsrisk (60 %)

i två åldersgrupper, 2011

	65-74 år				75+ år			
	Bor tillsammans		Ensamboende		Bor tillsammans		Ensamboende	
	andel	fattigdoms-risk %	andel	fattigdoms-risk %	andel	fattigdoms-risk %	andel	fattigdoms-risk %
Sverige								
män	0,81	4,1	0,19	17,3	0,67	10,7	0,33	21,9
kvinnor	0,64	4,1	0,36	30,7	0,32	12,2	0,68	47,2
Finland								
män	0,78	2,8	0,22	32,6	0,74	10,2	0,26	30,7
kvinnor	0,62	4,8	0,38	32,6	0,37	11,4	0,63	45,6
Danmark								
män	0,78	7,8	0,22	17,2	0,58	21,5	0,42	23,0
kvinnor	0,63	9,9	0,37	19,0	0,23	23,2	0,77	21,5
Nederländerna								
män	0,88	5,4	0,12	2,9	0,76	8,2	0,24	8,8
kvinnor	0,69	6,5	0,31	5,8	0,39	7,9	0,61	6,6
Spanien								
män	0,92	17,6	0,08	12,5	0,86	23,2	0,14	16,5
kvinnor	0,82	19,1	0,18	25,7	0,68	20,6	0,32	28,4

Urbant i hatt och på elcykel.
Jukka Männistö cyklar gärna
till kontoret i Helsingfors
centrum.

Text: Anne Iivonen | Foto: Karoliina Paatos

Tolk för förändringar

Kevas verkställande direktör
Jukka Männistö känner in
strukturomvandlingen inom
kommunfältet och sporrar
personalen till större dynamik.

En herre i sextioårsåldern ökar farten med sin elcykel och svänger in på Unionsgatan i Helsingfors centrum. Det är Jukka Männistö.

– Det går snabbt och effektivt att ta sig fram i stan med cykel, ropar han

Det har gått några månader sedan Männistö tillträdde som vd på Keva. Nu vet han redan var han har hamnat.

– Ju mer jag har fått veta och ta reda på, desto mer har jag insett vilket exklusivt ställe det är. För mig är det höjden på min karriär, säger han.

En dynamo för mer dynamik

Kevas organisationsmodell har beskyllts för att vara statisk och stel. Den vill Männistö göra sig av med. Han är som en dynamo som vill sätta fart på organisationen. Kevas styrelse har tagit ett fastare grepp i relation till den operativa ledningen.

– Det betyder ändå inte att det är illa ställt med

Keva. Under hösten har vi samarbetsförhandlingar med målet att hitta ett nytt sätt att arbeta. Vi är inte ute efter att minska personalen, säger Männistö.

Reglerna för verksamheten har också reviderats. Samtidigt har ledningen satsat på att stärka organisationens image i efterdyningarna av Männistös företrädares avgång. Enligt Männistö visar kundnöjdhetssenkäten att storkunderna betraktar Keva som sakkunnigt, yrkeskunnigt och hjälpsamt. Handläggningstiderna för pensionsbeslut är också de kortaste inom arbetspensions-systemet.

– Responsen visade också att det är nödvändigt att stärka företagsbilden och återställa det goda ryktet. Offentlighetslagen tillämpas på oss och vi verkar delvis också under tjänsteansvar. Vi vill vara transparentare och en partner som genuint förutser kundens behov, säger Männistö.

Kommunstrukturen

Männistö har en förmåga att känna in omvärldens förändring inom kommunsektorn. Framtiden utlovar inte ständigt solsken. Kevas verkställande direktör känner på sig att kommuneekonomin kommer att stå inför en krass verklighet under de närmaste åren.

– Ändringarna i kommunstrukturen kommer också att påverka Keva på ett eller annat sätt. I den föränderliga situationen vill vi koncentrera oss på att sköta arbetspensioner med tonvikt på professionalitet. Vi räknar med att vårt pensions-system inte kommer att drabbas av extra belastning för att personalen inom kommunsektorn minskar med ca tio procent, säger han.

Antalet försäkrade i Keva har inte minskat, men enligt prognosen kommer det att ske inom en nära framtid. Det handlar mycket om hur kommunfältet kommer att förändras och hur kommunarbetsgivarnas betalningsförmåga utvecklas.

– Kommunerna blir inte av med sina pensionsåtaganden genom att överföra pensionsförsäk-

Vem?

Jukka Männistö

- Vd för Keva sedan mitten av augusti
- Juris kandidat, vicehäradshövding
- Född 1954 i Helsingfors, vuxit upp i Juva
- Tidigare karriär: Vd för Studenternas hälsovårdsstiftelse 2009–2014, överdirektör för Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården 2005–2009, särskild sakkunnig vid social- och hälsovårdsministeriet 2003–2004, direktör för sjukvårdsdistriktet i Södra Savolax 1991–2003, anställd inom Sparbanksgruppen 1981–1990.
- Medlem i Centern sedan slutet av 1960-talet.
- Gift, två vuxna söner
- Trivs på fritidsbostaden vid sjön Kuolimo i byn Karkaus i Suomenniemi.
- Gillar också motorcyklar, har en Triumph Bonneville.

ringarna till privata arbetspensionsbolag. Det är inte särskilt billigt att köpa samma försäkringsskydd hos bolagen. Det är de kommunala beslutsfattarna och förtroendevalda medvetna om.

Oundvikligen har kommunernas och de kommunala koncernernas sätt att organisera arbetet återspeglar på kommunsektorns arbetspensionsförsäkrare. Exempelvis arbetar ca en femtedel av Kevas kunder inom social- och hälsovården. Turerna kring den planerade social- och hälsovårdsreformen visar också att en omfördelning av ansvaret för att ordna grundläggande tjänster inte går problemfritt. Trots förändringarna är ca 80 procent av personalen på kommunala bolag i dagens läge fortfarande försäkrade i Keva. De utgör ca fem procent av Kevas hela kundbestånd.

– I fråga om kommunala pensioner har medlemskommunerna och Keva ett gemensamt ansvar för pensionerna. Kommunernas förtroendevalda och beslutsfattare inser att vi inte blir av med pensionsansvaret på något annat sätt än genom att betala de utlovade pensionerna. Vi går in för den uppgiften med hela vår yrkeskunskap, säger Männistö.

– Inom kommunsektorn var pensionsskyddet tidigare bättre än inom den privata sektorn. Därför har vi också haft litet högre avgifter. Vår placeringsverksamhet har varit framgångsrik de senaste åren. Men man bör komma ihåg att vi började fondera pensioner först år 1988, betonar Männistö.

De influtna avgifterna på Keva är i genomsnitt nästan 30 procent av lönesumman, medan motsvarande siffra inom den privata sektorn är ca 24.

Pensionsreformen

Pensionsreformen år 2017 gäller också den offentliga sektorn.

– I likhet med de övriga pensionsanstalterna deltar vi i beredningen av pensionslagstiftningen i olika arbetsgrupper som social- och

hälsovårdsministeriet tillsatt.

Männistö tycker att det ska bli intressant att se hur den nya pensionsformen, arbetslivspensionen, kommer att definieras i lagen och hur det ska beaktas hur tungt eller psykiskt ansträngande ett arbete är.

– Kriterierna för pensionsavgöranden borde skrivas in i normerna så att de är lika hos alla aktörer. Det är mycket viktigt för människornas rättsskydd, understryker han.

Mer än skillnaderna mellan pensionsanstalterna vill Männistö betona samarbetet.

– Vi vill vara med och utveckla hela arbetspensionssektorn gemensamt. En stor utgiftspost för pensionsanstalterna förorsakas av de ict-systemlösningar som behövs för att kunna verkställa pensionsbeslut och -förmåner när lagen ändras.

Männistö jämför Pensionskyddscentralen med en regulator som jämnar ut spänningar mellan olika aktörer inom arbetspensionssystemet. Arbetspensionsförsäkrarna Telas roll ser han som intressebevakarens och den politiska lobbarens.

I placeringsverksamheten kommer arbetspensionsförsäkringsbolagen inom den privata sektorn att närma sig Keva i fråga om betoningen på aktier efter pensionsreformen 2017.

– Redan idag kan vi se att den totala kostnadsbelastningen av pensionerna ökar i framtiden, men hålls dräglig med hjälp av några procents placeringsavkastning. Keva, liksom arbetspensionssektorn i övrigt, vill hålla avgiftsnivån stabil och förutsebar på flera årtiondens sikt. Idén är att jämma ut trycket att höja pensionsavgiften med hjälp av placeringsverksamheten.

För närvarande är Kevas solvens god. Placeringsstillgångarna uppgår till ca 40 miljarder. Ansvaret för de framtida pensionerna är mer än 2,5 gånger den summan, ca 104 miljarder. Skillnaden tas ut som arbetspensionsavgifter för dem som arbetar, av dem som betalar löner och dem som får lön.

Ytterrocken av, kavajen på. Klar för dagens utmaningar.

Utvald bland många

■ Jukka Männistö rekryterades till verkställande direktör för Keva efter en utförlig process. Tjänsten söktes av 48 personer, många med en gedigen erfarenhet inom arbetspensionssektorn.

– Jag utgår från att en partibok inte räcker till för att göra någon kompetent för den här tjänsten, är Männistös svar till kritiker som har ansett att han blev vald för att fylla Centerns mandat.

– På Keva kan jag på ett naturligt sätt kombinera det jag gjort tidigare med det jag gör idag. Pensionssystemet handlar om både social trygghet och placeringsverksamhet.

– Det här är ingen raketvetenskap som ledningen behöver få överstora förmåner för. Min bil- och telefonförmån minskar min månadslön. Jag har inget särskilt direktörsavtal och inte heller någon sänkt pensionsålder. Samma premieringssystem gäller mig som de andra på Keva, säger Männistö.

2017

Pensionsreformen

Jämn pensionstillväxt ger de jämlikaste pensionerna

– Efter pensionsreformen spelar det ingen roll för pensions-tillväxten under vilken period under arbetslivet man har haft bättre eller sämre inkomster, säger utvecklingschef Marjukka Hietaniemi på Pensionsskyddscentralens planeringsavdelning.

Hietaniemi leder planeringstjänstenheten, som under de senaste månaderna har arbetat under högt tryck och producerat olika slag av alternativa kalkyler i samband med och efter att pensionsuppgörelsen offentliggjordes. Arbetet fortsätter i nästan samma höga tempo, när förhandlingsresultaten nu ska svaras till detaljerade beräkningsregler och lagparagrafer.

När man började bygga upp arbetspensionen på 1960-talet, var det givetvis viktigt att åstadkomma en trygghet med tanke på ålderdomen och eventuell arbetsoförmåga, snart också med tanke på familjeförsörjares död.

– Ursprungligen följde arbetspensionen, som räknades utifrån slutlönen, försäkringsprincipen om ersättning för direkt skada, konstaterar Hietaniemi.

Det är andra tider nu. När systemet har mognat anser folk att man ska få pension för det som man har betalat.

– Trots det kan arbetspensionsskyddet hållas förmånsbestämt och riskerna jämnas ut mellan alla.

Från och med år 2017 är pensionstillväxten jämn, 1,5 procent om året med undantag av att 53–62-åringar under en övergångsperiod till år 2025 har en pensionstillväxt på 1,7 procent.

– Det kommer inte längre att ha någon stor betydelse, under vilken period av yrkesbanan man har bättre eller sämre inkomster. Då är systemet så neutralt som möjligt ur människans perspektiv.

Ett tryggt och neutralt system är bäst

Hietaniemi anser inte det är bra att ens delvis lägga ansvaret för tillväxten av den lagstadgade pensionen på enskilda försäkrade.

– I Sverige har man i snart 15 år haft möjlighet att själv bestämma hur en del av ens pensionspengar placeras. Erfarenheterna har varit motstridiga och största delen av de försäkrade har låtit systemet ta hand om den delen också.

Arbetspensionssystemet, eller skattesystemet, behöver inte styra folks beteende, utan stödja människorna i olika livssituationer t.ex. genom att undanröja onödiga hinder för förvärvsarbete.

– Ett exempel på detta är att maximigränsen på 60 procent för pensionen avskaffades och ett annat är att man avstod från slutlöneprincipen. Om arbetsförmågan försämras kan man övergå till lättare jobb och kortare arbetstid utan oro för att hela pensionsskyddet försvagas kraftigt.

Text: Kimmo Kontio

Så här har arbets-pensionstillväxten ändrats

Procentsatserna för tillväxten av arbetspension har ändrats flera gånger sedan APL och KAPL trädde i kraft år 1962. De minsta arbetspensionerna har alltid kompletterats med folkpension.

1962

Ursprungligen, från och med år 1962, var pensionstillväxten en procent av lönen per år. Statliga och kommunala pensioner hade dock en högre pensionstillväxt än pensionerna inom den privata sektorn ända in på 1990-talet.

1969

De äldsta åldersgrupperna under de första åren hann bara tjäna in små arbetspensioner. Därför garanterades de en minimipension på 22 procent.

Samma miniminivå infördes i företagarnas FöPL-pension och lantbruksföretagarnas LFöPL-pension när lagarna om dessa trädde i kraft i början av år 1970.

1975

År 1975 genomfördes en nivåhöjning av arbetspensionerna. Pensionstillväxten blev 1,5 procent om året och den tillämpades retroaktivt. Den målsatta pensionen höjdes till 60 procent av lönen.

Minimipensionerna höjdes till 25 procent. Flera höjningar av den gjordes under de följande åren.

1994

Arbetspensionsförmånerna anpassades till de ökande pensionsutgifterna. Recessionen påskyndade detta. Trots det höjdes tillväxten av arbetspension till 2,5 procent för personer som fyllt 60 år. Inom den offentliga sektorn avskaffades de procentsatser som varit högre än inom den privata sektorn.

2005

Pensionsreformen 2005 sporrade till fortsatt arbete genom att pensionstillväxten gjordes högre i senare ålder. Efter det har arbetspensionen inte haft någon övre procentuell gräns i förhållande till arbetsinkomsterna.

2017

Efter pensionsreformen år 2017 blir pensionstillväxten 1,5 procent av årsarbetsinkomsten redan från 17 års ålder till den övre åldersgränsen för övergången i ålderspension. Under en övergångsperiod till utgången av år 2025 är pensionstillväxten 1,7 procent i åldern 53–62 år.

Hur pensionen bestäms

enligt pensionsuppgörelsen

(reformens innehåll preciseras under författningsberedningen på SHM)

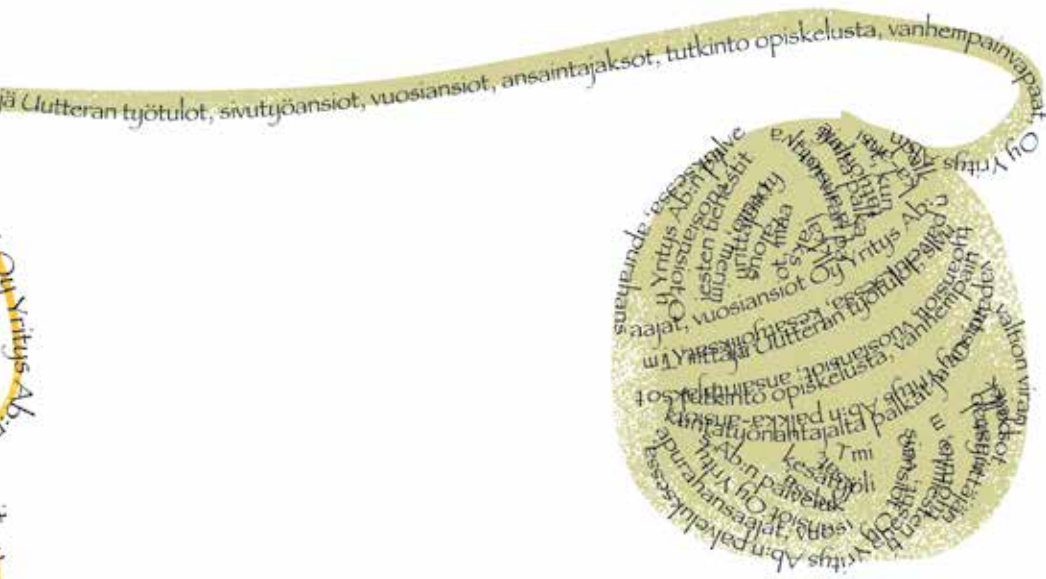
	Nu	Reformen 2017
Ålderspension		
Pensionsålder	Flexibel 63–68	Flexibel inom ett fönster på fem år. Den nedre gränsen höjs till 65 år med 3 mån/år per födelseårskull med början från dem som är födda 1955. Höjs med ca 1–2 mån/födelseårskull från och med år 2030. De övre åldersgränserna höjs på motsvarande sätt.
Pensionsgrundande inkomst.	Arbetsinkomsten för varje kalenderår efter avdrag för arbetstagarens pensionsavgift och efter justering med lönekoeficienten.	Arbetsinkomsten för varje kalenderår efter justering med lönekoeficienten.
Arbetstagarens arbetspensionsavgift	Höjd från och med 53 års ålder. Dras av från den pensionsgrundande lönen.	1,5 %-enheter högre avgift i ålder 53–62 år under en övergångsperiod till slutet av år 2025. Inget avdrag från den pensionsgrundande lönen.
Pensionstillväxt i procent	1,5 % före 53 års ålder. 1,9 % 53–62 år. 4,5 % 63–67 år	1,5 % från 17 års ålder till den övre åldersgränsen för respektive åldersgrupp. 1,7 % i åldern 53–62 under övergångsperioden t.o.m. 31.12.2025.
Förtida uttag/uppskov	Ingen möjlighet till förtida uttag. Uppskovsförhöjning 0,4 % för varje månad med vilken pensionen skjuts upp efter den högsta pensionsåldern.	Partiell ålderspension förtidsminskas med 0,4 procent för varje månad med vilken pensionen tas ut i förtid. Uppskovsförhöjning av den intjänade pensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken pensionen skjuts upp efter den lägsta åldern för ålderspension.
Livslängdscoefficient	Beräknas för varje årskull vid 62 års ålder.	Beräknas för varje årskull, görs lindrigare så att höjningen av pensionsåldern beaktas, när åldersgränsen överstiger 65 år.
Invalidpension		
Slutålder för återstående tid	63	Den lägsta åldern för ålderspension det år då arbetsoförmågan inträder.
Inkomsttagande i pensionen för återstående tid	De 5 sista kalenderåren före arbetsoförmågan, efter avdrag för arbetstagarens pensionsavgift och justering med lönekoeficienten.	De 5 sista kalenderåren före arbetsoförmågan efter justering med lönekoeficienten.
Pensionstillväxt för inkomsten för återstående tid	1,50%	1,50%
Livslängdscoefficienten	Den livslängdscoefficient som tillämpas på dem som fyller 62 år det år då arbetsoförmågan inträder. Tillämpas dock endast på den del av pensionen som tillväxt före arbetsoförmågan.	När 65 år är den lägsta pensionsåldern, tillämpas livslängdscoefficienten för det år då arbetsoförmågan inträtt på hela invalidpensionen. Till dess som nu.
Ålder och arbetslivslängd	När det är fråga om personer som fyllt 60 år betonas arbetsförmågans yrkesrelaterade natur i och med att kriterierna för invalidpension är lindrigare.	Utöver invalidpension införs en arbetslivspension. Den kan beviljas vid 63 års ålder som har haft belastande och slitsamt arbete i minst 38 år. Kravet på nedsatt arbetsförmåga är lindrigare än de nuvarande kriterierna för 60-åringar och den yrkesrelaterade naturen betonas.
Deltidspension		
Pensionsform	Deltidspension	Partiell ålderspension
Lägst ålder	61 år	61 år för dem som är födda 1954 eller senare, åldersgräns 62 från och med år 2025.
Förutsättningar	Rätt lång tid i arbete. Endast övergång från heltidsarbete. Inkomsterna under pensionstiden 35–70 procent av den stabiliserade inkomsten. Avtal med arbetsgivaren.	Inga särskilda krav eller begränsningar.
Pensionens nivå	50 % av skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och inkomsten av deltidarbetet.	25 % eller 50 % av den intjänade ålderspensionen.
Förtidsminskning	Deltidspensionen eller ålderspensionen efter den förtidsminskas inte.	Permanent förtidsminskning av den uttagna pensionsdelen 0,4 %/mån, om pensionen börjar före den lägsta åldern för ålderspension.
Ålderspension	För deltidspensionen tillväxer ny pension med 1,9 eller 4,5 % såsom för annat arbete.	För arbete vid sidan av partiell ålderspension tillväxer pension enligt 1,5 % såsom för annat arbete.
Uppskovsförhöjning	Om deltidspensionen fortsätter över 68 års ålder, ändras den till ålderspension som är lika stor som deltidspensionen. Den del som inte tas ut uppskovsförhöjs.	Den del av pensionen som inte tagits ut uppskovsförhöjs från den lägsta åldern för ålderspension.

Med arbetspensionssektorns it-system hanteras uppgifter om förvärvsarbete och intjänade pensioner i flera årtionden. Systemen känner till att ändringar i arbetspensionslagstiftningen som gjorts."

Hur skulle skötseln av försäkringen och pensionerna ordnas, om man kunde börja på rent bord utan historisk barlast? Det är den stora frågan i framtidsvisionen som samarbetsgrupper inom arbetspensionssystemet har skissat upp.

I visionen om datasystemen riktar blicken ända in på mitten av 2030-talet.

– Ett tillräckligt långt perspektiv kopplar om folks hjärna så att de vågar tänka på ett nytt sätt, säger utvecklingschef **Samuel Rinnetmäki** på Pensionsskyddscentralen. Han har sammanställt framtidsvisionen för datalagren.

Informationssystemen måste i vilket fall som helst byggas om under de nästa tjugo åren. Samtidigt öppnas en möjlighet att ändra på sättet att arbeta.

– Om de nya informationssystemen byggs till att stöda det gamla arbetssättet och om de invanda rutinerna inte ändras, kan de nya systemen ju inte alls bli billigare eller mycket annorlunda än de gamla, säger Rinnetmäki.

Visionen har godkänts av arbetspensionssektorn gemensamt. Den

berör inte arbetspensionsskyddets innehåll eller strukturerna för det decentraliserade systemet. Den visar på en utvecklingsriktning, som kan hjälpa till att förenkla och effektivisera verkställigheten av arbetspensionsskyddet.

– Informationssystemen är bara

"Vi skulle kunna räkna saldott alltid när det kommer in löneuppgifter. Då skulle vi ha ett färdigt uträknad, aktuellt pensionssaldo."

Samuel Rinnetmäki
utvecklingschef,
Pensionsskyddscentralen

ett redskap för att förverkliga det pensionssystem som uppstår enligt arbetsmarknadsorganisationernas beslut, påminner it-gruppens ordförande **Tiina Kurki**.

I en naturlig rytm

I alla utvecklingsförslag i visionen betonas realtid. Det bör förstås så att t.ex. uppgiften om pensionens belopp är tillgänglig med det samma när den behövs.

Nyckelordet är den *naturliga rytmen*: i och med att registeruppgifter typiskt uppstår månatligen i samband med löneutbetalningen, kan de också behandlas månatligen i den rytm de uppstår.

För närvarande räknas inkomsterna under hela den försäkrades yrkesbana separat varje gång, när det frågas efter den intjänade pensionen. Informationssystemen släpar på en barlast från flera årtionden.

Rinnetmäki säger att informationsflödena skulle strömma smidigare enligt ett s.k. pensionssaldo.

– Vi skulle kunna räkna saldott alltid när löneuppgifter kommer in. Då skulle vi ha ett färdigt uträknad, aktuellt pensionssaldo. Då skulle man inte varje gång behöva hämta alla uppgifter enligt KAPL och KoPL och andra gamla lagar. I stället skulle man kunna räkna ut pensionen för varje inkomst färdigt till ett personligt pensionssaldo.

Lätta på lasten

Tanken att underlätta behandlingen av gammal information är inte ny. Man har utrett möjligheten att omräkna de pensioner som tillvuxit före år 2005 till fribrev, såsom man

uttrycker saken inom arbetspensionssystemet.

I visionen vill man ändå gå ännu längre med tanken på kostnadseffektivitet och realtid. På önskelistan finns pensionsuträkning enligt den naturliga rytmen och pensionssaldo i realtid.

För en utomstående känns tanken på ett pensionssaldo kanske inte så radikal. När man ser på saken ur informationssystemens perspektiv, förstår man dess betydelse bättre.

– Det är mycket komplicerat att bygga upp it-system på det nuvarande sättet. Om man övergick till ett pensionssaldo skulle kraven på det praktiska uppbyggandet, definitionerna, testningen och kompetensen inte vara så hårda. Det skulle lätta på belastningen och medföra förnuftiga inbesparningar i och med att de funktioner som behövs för gamla uppgifter så småningom skulle kunna nedmonteras.

Inget dubbelarbete mer

Pensionsförsäkrarnas verksamhet bygger på både egna system och gemensamma Arek-system. Uppgifter måste matas in i båda systemen. Det är ineffektivt och dyrt att spara uppgifter dubbelt.

– När pensionsförsäkrarna fattar pensionsbeslut, ska de registrera beslutet i sitt eget system för utbetalningen av pensionen och dessutom i det centrala systemet för forskning, statistik och FPA-samarbete. Besvärligt blir det när någon uppgift ändras och ska uppdateras på två ställen, konstaterar utvecklingschef Rinnetmäki.

Arbetsgivarna och företagarna lider också av det överlappande arbetet, eftersom de ska lämna nästan samma uppgifter till både skattemyndig-

heterna och arbetspensionsförsäkraren.

Om man kunde börja på rent bord skulle systemen byggas så att ingen behöver lämna samma uppgift flera gånger.

Man skulle också kunna dra nytta av datalager som helt utomstående skapat. T.ex. den offentliga förvaltningens projekt för ett nationellt inkomstregister skulle kunna underlätta och förenkla pensionsförsäkrarnas arbete avsevärt.

Rehabiliterings- och invalidpensionsärenden skulle man också kunna sköta effektivare, om arbetspensionssystemet fick läkarutlåtandena i elektronisk och strukturerad form genom det nationella hälsoarkivet.

Pensionsuppgifter på flera ställen

Låt oss rikta blicken till medborgarna. Vad kan man erbjuda dem?

– Folk vänjer sig allt mer vid att alla uppgifter hela tiden är aktuella, säger Rinnetmäki.

Behovet av information om pensionen uppstår typiskt när det sker förändringar i livet, när man t.ex. vill bli alterneringsledig eller deltidspensionerad.

– Om aktuella uppgifter inte kan erbjudas och personen ombeds återkomma om ett år, är det inget bra budskap, tillspetsar Rinnetmäki.

Människorna skulle kunna uppleva det som god service att man kunde se sina arbetspensionsuppgifter på flera ställen.

Det skulle kunna betyda att man kunde se uppgifterna om sina inkomster och sin pension exempelvis på sin webbank. Då skulle folk sannolikare också titta på dem. Samtidigt skulle de förstå betydelsen av pensionsinformationen bättre. ■

vuosiansiot Oy Yritys Ab:n palveluksessa, kesätyöliksat, Tmi Yrittäjä Uutteran työtulot, sivutyöansiot, vuosiansiot.

"Om man kunde börja på rent bord skulle systemen byggas så att ingen behöver lämna samma uppgift flera gånger."

Samuel Rinnetmäki

Bastanta system – höga kostnader

– När vi nu kommer överens om mål för gemensamma ändringar av systemen, blir det lättare också för pensionsförsäkrarna, konstaterar Samuel Rinnetmäki på Pensionsskyddscentralen.

■ Arbetspensionssystemet har en lång tradition av att automatisera pensionshandläggningen, ända från början av 1960-talet. Det är beskrivande att arbetspensionssystemets lösning på identifikationsnummer, dvs. arbetspensionskortets nummer, också blev den nationella personbeteckningen.

Idag är den internationellt sällsynta principen om bara en ansökan och en utbetalare ett bra exempel på ett mycket välfungerande informationsutbyte.

Komplicerade IT-system är dock inte gratis, och kostnaderna för dem utgör en betydande del av branschens totala kostnader. Varje applikation måste skraddarsys så att den överensstämmer med den nationella lagstiftningen, ingen färdig programvara finns att få.

Inom branschen är man ganska enig om att man genom samarbete kan uppnå inbesparingar vid planeringen, anskaffningen och användningen av it-system. I det decentraliserade systemet är det inte lätt att komma fram till en samsyn, fast man under de senaste åren har börjat göra mera tillsammans. En gemensamt godtagen framtidsvision främjar fortsatt samarbete också i framtiden.

Enligt Samuel Rinnetmäki har det under arbetet med framtidsvisionen funnits farhågor om att konkretare exempel binder de enskilda aktörerna för mycket. En del oroar sig för om

man går för långt i de gemensamma lösningarna.

Enligt Tiina Kurki, som leder it-samarbetet, bedriver man anmärkningsvärt tätt samarbete kring arbetspensionssektorns it-utveckling jämfört med t.ex. banksektorn.

Kurki arbetar som it-direktör på Varma. Hon påminner om att man med de gemensamma systemen sköter närmast lagstadgade funktioner, såsom pensionsuträkningen. Funktioner som gäller kundservicen sköter man däremot med pensionsanstaltens egna system, redan för konkurrens skull.

Förra året användes sammanlagt 260 miljoner euro till informationsteknologi och informationssystem inom arbetspensionssektorn. Det är nästan 40 procent av arbetspensionsförsäkrarnas sammanlagda driftskostnader. Man lyckades minska it-utgifterna från året innan, men pensionsreformen år 2017 kommer att skapa mera press inom en nära framtid.

För pensionsförhandlarna har Pensionsskyddscentralen och arbetspensionsanstalterna gjort beräkningar av vad olika ändringar kommer att kosta i fråga om it-systemen. I fortsättningen ska Arbetspensionsförsäkrarna Tela följa it-kostnadernas utveckling årligen, vilket underlättar kostnadsjämförelsen och skapar också inbesparingstryck.

fakta

Kostnadseffektiv och i realtid

– långsiktiga mål för verkställigheten av arbetspensionsskyddet

- En vision om verkställigheten av arbetspensionerna fram till år 2035.
- Har tagits fram under ledning av it-direktörernas samarbetsforum, it-gruppen.
- Medverkande:
  - Arkitekturgruppen som kartlägger utvecklingsbehov och -möjligheter inom arbetspensionssystemet
  - Areks kundgrupper. Arek levererar it-tjänster för arbetspensionssektorn
- Visionen har antagits gemensamt inom arbetspensionssektorn.

Läcker nertill, täppt upptill Den flexibla pensionsåldern en överraskning för forskaren

Text: Peter Lindström | Foto: Institutt for samfunnsforskning

Enligt forskningsprofessor **Axel West Pedersen** skyndar sig alltför många normmän att pensionera sig så snart lagen tillåter. Samtidigt stöter de som vill arbeta längre på hinder i djungeln av arbetsmarknadspensioner.

Oljan rinner från fonden till medborgaren

■ Det är svårt att tala om den norska pensionssystemet utan att också tala om oljan. Det svarta guldets spår i hela samhället och ekonomin i Norge. Oljeexporten motsvarar ca hälften av exportintäkterna och nästan 30 procent av statens årliga intäkter.

Den statliga pensionsfonden, även kallad oljefonden, är dagligen i rubrikerna i norska medier och följs också av internationella medier. Fonden är Europas största. I slutet av fjolåret uppgick fondmedlen till ca 625 miljarder euro.

Pensionerna finansieras indirekt med oljeintäkterna – en del av kostnaderna för grundpensionerna betalas ur statsbudgeten, medan staten i sin tur fyller på kassakistan med avkastning från oljefonden. Den

norska regeringen har rätt att ta fyra procentenheter av oljefondens årsavkastning till statsbudgeten.

De ekonomiska experterna i Norge tvistar som bäst om huruvida statens rätt till avkastningen borde skäras ned. Forskarprofessor **Axel West Pedersen** är inte bekymrad över detta. I dagens läge tar staten också ut bara en del av det den har rätt till från oljefonden. Om staten tog ut mera oljepengar, skulle den norska ekonomin överhettas.

Pedersen påminner att statens oljefond inte enbart är avsedd för pensioner. Den norska befolkningen åldras inom en nära framtid, vilket ökar finansieringsbehovet inom hälsovården.

Vårt grannland Norge håller på och reformerar sitt pensionssystem – länge och väl. Under de senaste tio åren har såväl pensionsförsäkringens omfattning, åldersgränserna, principerna för intjäning som indexbindningen ändrats.

Just när allt börjar vara färdigt, möts pensionssystemet av nytt ändringstryck. Forskningsprofessor **Axel West Pedersen** vid det oberoende forskningsinstitutet Institutt for samfunnsforskning är rädd att många normmän har en fattig ålderdom att se fram emot. Enligt Pedersen kommer det att ske, om systemet inte ändras i tid.

Hur är det möjligt, i ett av världens rikaste oljeproducerande länder?

Allt väl hittills

I Norge har pensionsskyddet en stark koppling till folkförsäkringssystemet och statsbudgeten. Ur dem bekostas den bosättningsbaserade grundpensionen (grunnpensjon), arbetspensionen (tilleggpensjon) och vid behov garantipensionen (minstepensjon). Dessutom finns det omfattande, enligt lag obligatoriska, arbetsmarknadspensioner (OTP, obligatorisk tjenestepensjon), men deras betydelse för totalpensionen är liten.

– Grundpensionerna utgör ca 65–70 procent av en genomsnittlig pensionstagares månadsinkomst. Arbetsmarknadspensionernas andel är ca 15 procent. Många pensionstagare har också kapitalinkomster, som typiskt är i samma storlek- ▶▶▶

Vad består pensionen av?

Andelen av en genomsnittlig pensionstagares månadsinkomst

65–70%

Grundpensioner

Folketrygden

- Grundpensionssystemet, som också inkluderar arbetspension och garantipension.
- Finansieras med ett fördelningssystem med staten, arbetstagarna och arbetsgivarna som betalare.
- Administreras av Arbets- och velferdsförvaltningen (NAV).

15%

Arbetsmarknadspensioner

Lagstadgade

- *Obligatorisk tjenstepensjon OTP*

Avtalsbaserade

- *Avtalefestet pensjon AFP*

- Alla avgifter fonderas.
- OTP-pensionerna inom den privata sektor är huvudsakligen avgiftsbestämda. Fonderingen sköts av privata försäkringsbolag och kassor. De viktigaste bolagen är DNB Liv och Storebrand.
- OTP-pensionerna inom den offentliga sektorn är förmånsbestämda. Fonderingen sköts av kassor inom den offentliga sektorn. De viktigaste är Statens Pensjonskasse och Kommunal Landspensjonskasse.

sklass som arbetsmarknadspensionerna, säger Pedersen.

Det norska pensionssystemet skiljer sig till sin fördel från de övriga nordiska ländernas i synnerhet i fråga om minimipensionen. I och med att pensionssystemet har mognat och förmånerna indexjusteras generöst har antalet fattiga ålderspensionärer minskat snabbt, enligt Pedersen.

Garantipensionens betydelse är inte liten. I Norge innebär garantipensionen att pensionstagaren får mer än 20 000 euro om året – netto.

Men sedan kom fattigdomsfällan

Ett fint förflutet garanterar inte en lysande framtid. Det finns risk för att fattigdomen bland ålderspensionärer börjar öka inom en nära framtid. Orsaken är den nya lägsta åldern för ålderspension – många män och lågutbildade skyndar sig att gå i pension genast när det är möjligt, vid 62 års ålder.

Pensionering vid 62 års ålder är en stor risk för individens ekonomi. Enligt Pedersen kommer

15%

Kapitalinkomster och frivilligt pensionssparande

Individuell pensionsspare ISP

- Kapitalinkomsterna spelar en rätt stor roll för en genomsnittlig pensionstagares månadsinkomst.
- Antalet nya ISP-sparavtal har gått kraftigt ner till följd av ändringar av skattelagstiftningen.

Källor: Pensionsskyddscentralen, Institutt for samfunnsforskning, Statens Pensjonkasse, grafik: Ilkka Kumpulainen

fakta

Pensionsåldern i Norge

- Flexibel pensionsålder, 62–75 år.
- Genomsnittlig pensioneringsålder 64,5 år.
- Inom den privata sektorn ska arbetsmarknadspensionerna i allmänhet tas ut senast vid 67 års ålder.

den ökande förväntade livslängden och de nya indexreglerna att nagga normmännens ålderspensioner ordentligt i kanten. Det verkar vara så att den längsta åldern för ålderspension i Norge visar sig för populär.

– Än så länge är det forskare som oroar sig för saken. Regeringen inledde visserligen också en liten utredning om en höjning av åldersgränsen och om medellivslängdens ökning, säger Pedersen.

Frågan är känslig. Den får i synnerhet arbetstagarrepresentanter att sätta sig på bakhasorna.

– Löntagarorganisationen LO:s ledning kritiserade regeringen kraftigt bara för att den satte igång en utredning.

Hinder för längre arbetsliv inom den privata sektorn

Det finns också problem med den övre gränsen för övergången till ålderspension, eftersom anställda inom den offentliga och den privata sektorn behandlas olika.

Fastän den övre gränsen för den flexibla pensionsåldern i Norge är 75 år, måste anställda inom den privata sektorn i allmänhet sluta senast vid fyllda 67. Inom den offentliga sektorn finns inget motsvarande tvång. Samtidigt finns det efterfrågan på äldre anställda i Norge. En del av dem skulle gärna arbeta länge till.

– Sysselsättningsgraden bland 62–66-åringar har därför höjts mycket de senaste åren. I förfölj hade till och med en tredjedel av 66-åringarna betydande förvärvsinkomster. En enkät bland 62–63-åriga förvärvsarbetande nyligen avslöjade att en tredjedel skulle vilja pensionera sig först efter 67 års ålder, säger Pedersen.

Löntagarna vill ha något att säga till om

Pensionsreformer är alltid viktiga samhällspolitiska beslut. De ändrar också maktkonstellationerna.

I den nordiska oljestaten har maktkonstellationerna satts på prov när löntagarnas centralorganisation LO förra våren meddelade att den ville delta i förhandlingarna om arbetsmarknadspensionerna. Hittills har förhandlingarna om dem förts på företagsnivå. LO motiverar sitt krav med att arbetsmarknadspensionerna är lagstadgade.

Arbetsgivarna har bestämt avvisat LO:s sonderingar.

Löntagarnas förhandlingsposition försvåras av den mycket varierande organisationsgraden i fackförbunden. Merparten av de offentligt anställda i Norge hör till facket, men inom den privata sektorn är det mer sällsynt. Av de anställda inom t.ex. detaljhandeln och många andra servicebranscher är endast en fjärdedel fackanslutna.

Forskaren Pedersen ser ändå möjligheter till förändring.

– Sannolikt har LO ensam inte tillräckligt med kraft och stöd för att nå sina mål beträffande arbetsmarknadspensionerna.

– Det kan ändå hända att arbetsgivarna önskar bättre koordination och integration av arbetsmarknadspensionerna, säger han. ■

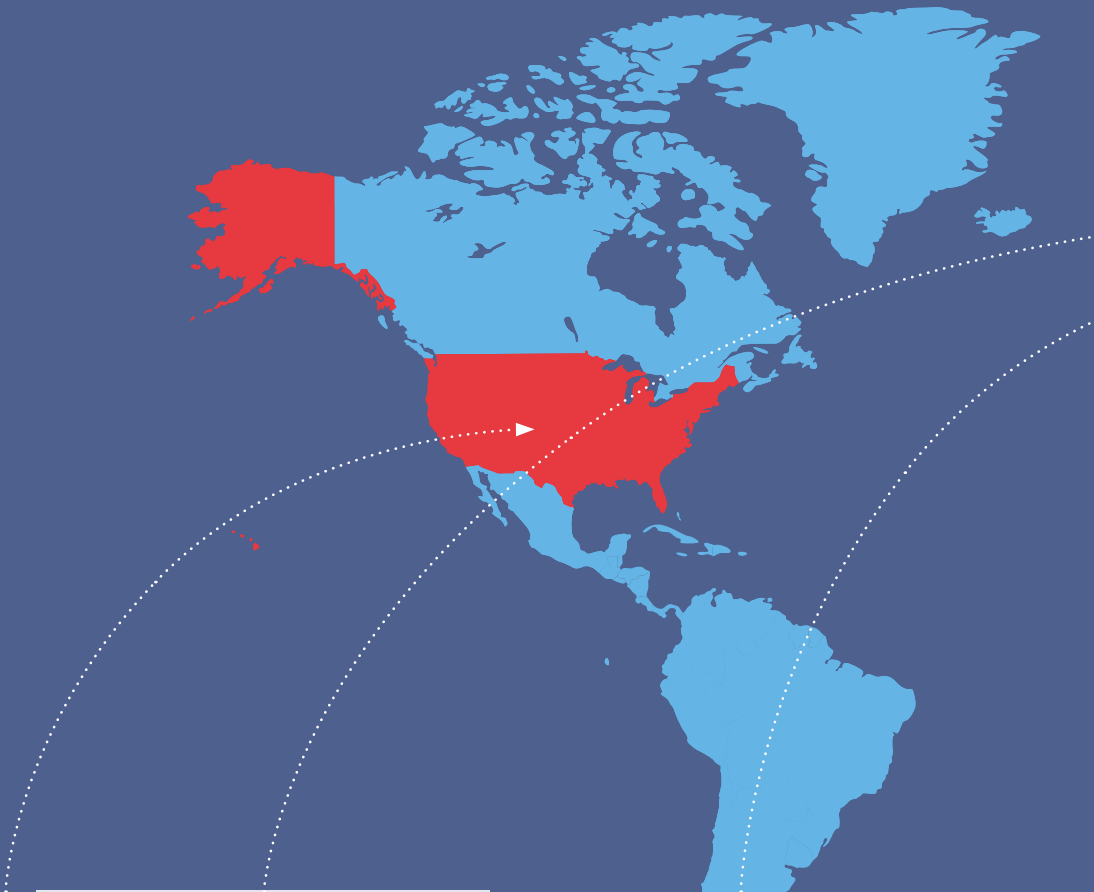

JORDEN RUNT

Peter Lindström
Informatör
Pensionsskyddscentralen

Pensionsnyheter från olika källor jorden runt. Läs mer om pensioner i andra länder på www.etk.fi.

USA

Fondernas underskott växer

■ Pensionsfonder i USA har långt ifrån de pengar som krävs för att betala ut nuvarande och framtida pensioner, berättar SvD Näringsliv.

Enligt en rapport från Moody's har underskottet de senaste tio åren trefaldigats, till motsvarande runt 1 565 miljarder euro.

Moody's har granskat skulderna hos de 25 största allmänna pensionsfonderna. Tillsammans står fonderna för omkring 40 procent av USA:s totala allmänna pensionstillgångar.

Det stora tappet skedde under finanskrisens 2008-2009. Flera delstater har satt pensionsbesparingarna på paus under krisen. Dessutom har stater och städer använt sig av redovisningstekniska knep för att försöka skylla över det växande underskottet.

Många stater ska också ha använt sig av överoptimistiska framtidsscenarier på pensionsfondernas avkastning.

SvD 27.9.

NORGE & SVERIGE

Skatteamnesti för pensionärer?

■ Svenska ministern Kristina Persson, med ansvar för nordiskt samarbete i Stefan Löfvens regering, lovade i oktober att gå igenom fakta i skatteproblemet som drabbar norska pensionärer bosatta i Sverige.

Före den 4 april 2008 beskattades pensioner från andra nordiska länder i det land som pensionen utbetalades från. Efter ändringen av det nordiska skatteavtalet har pensioner beskattats både i det land från vilken utbetalningen sker och i det land mottagaren är bosatt.

Enligt webbtidningen Statskoll valde Sverige att göra ett undantag för dem som bosatt sig i landet innan reglerna ändrades. Emellertid har de svenska skattemyndigheterna informerat vissa av de pensionärer som flyttat till Sverige som om de tidigare reglerna fortfarande gällde. Detta har lett till att pensionärer, i huvudsak en låginkomstgrupp, fått oväntade och omfattande skattekrav. Några fall uppges också ha hamnat hos kronofogden.

Statskoll 31.10.

SVERIGE

Ålderstigna fortsätter jobba

■ Fyra av tio som tar ut pension i Sverige fortsätter att arbeta.

Andelen är 37,7 procent mot 19,2 procent i EU-medeltal. Endast Norge och Island, som inte är EU-länder, har en högre andel sysselsatta bland pensionärer. Det visar ny statistik från Statistiska centralbyrån SCB.

I Sverige var år 2012 den genomsnittliga åldern för det första uttaget av pension 64 år. Medeltalet för EU-länder var 59 år.

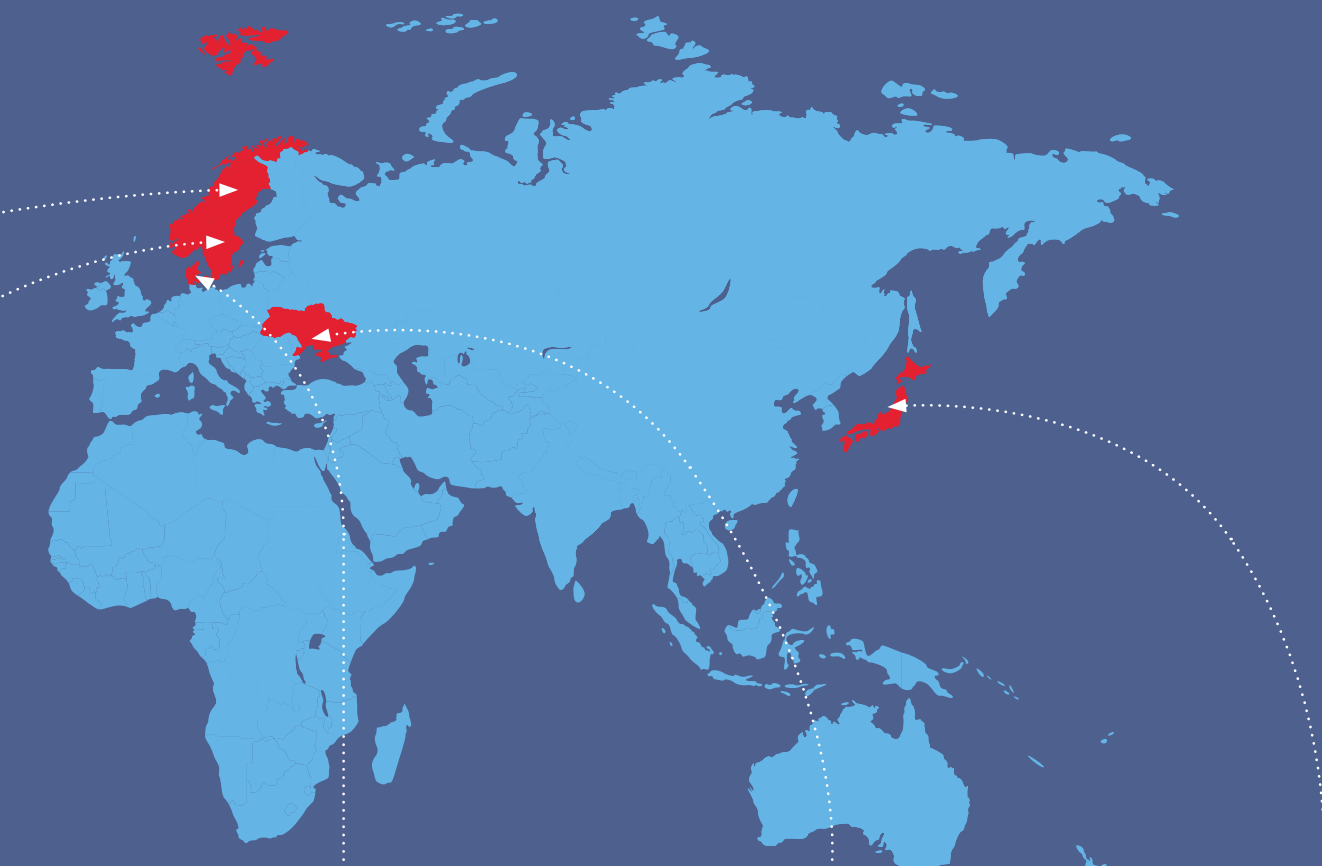
Cirka 30 procent bland dem som tog ut pension och slutat arbeta uppgav att de velat fortsätta jobba.

Den vanligast förekommande pensionstypen i Sverige var allmän pension, till exempel inkomst- eller garantipension.

Av dem som tog ut pension år 2012 var det 83,6 procent som tog ut någon form av allmän pension. Andelen som tog ut en privat pensionsförsäkring var 47,1 procent.

SCB 18.11.

DANMARK

Bäst av de bästa

■ Det danska pensionssystemet fortsätter att rankas som det bästa i världen i den årliga undersökningen Melbourne Mercer Global Pension Index.

Danmarks topplacering motiveras av ett välfunderat pensionssystem med god täckning, stabilt höga inbetalningar, betryggande förmåner och ett välutvecklat regelverk för de privata pensionssystemen.

Landet "omfattar ett offentligt grundläggande pensionssystem, en behovsprövad tilläggspension, ett fullt finansierat bidragssystem och ett obligatoriskt tjänstepensionssystem", står det i Mercers rapport.

Danmark var den enda nationen som fick betyget "A" som står för ett förstaklassig och robust pensionssystem med bra förmåner.

Melbourne Mercer Global Pension Index baseras på en sammanvägd bedömning av tre faktorer: tillräcklighet, hållbarhet och integritet.

Avanza 13.10., Tryggare framtid 14.10.

UKRAINA

Inga pensioner till terrorister

■ Ukrainas regering meddelade i början av november att alla socialbidrag till utbrytarregioner stoppas för att undvika att pengarna går till terrorister, Sveriges radio rapporterar.

Premiärministern Arsenij Jatsenjuk lovar omedelbart återuppta utbetalningarna så fort terroristerna lämnar tillbaka de ukrainska områdena.

Hittills har Kiev fortsatt betala ut pensioner och andra sociala bidrag, även om det inte varit regelbundet på grund av svårigheter att föra över pengar till Östra Ukraina.

En representant för Donetsk kommenterade att utbrytarregionen har fått från Ryssland "en mindre summa" för att fortsätta pensionsbetalningarna.

SR.se 6.11.

JAPAN

Världens största fond slukar aktier

■ En av världens största statliga pensionsfonder, japanska GPIF, som har närmare 960 miljarder euro i tillgångar annonserade på hösten nya allokeringsmål.

Allokeringsmålen för såväl japanska som utländska aktier höjs till 25 procent. Inhemska obligationer ska sänkas till 35 procent medan allokeringssmålet för utländska obligationer ska höjas till 15 procent.

De tidigare allokeringssmålen innebar att innehaven av japanska aktier skulle uppgå till 12 procent av den totala portföljen, utländska aktier 12 procent, inhemska obligationer 60 procent, utländska obligationer 11 procent och kortfristiga tillgångar 5 procent.

GPIF anses vara en vägvisare för institutionella investerare i Japan. En procentenhets förändring i GPIF:s allokering betyder att närmare en miljard euro flyttas över till nya investeringar.

DI 30.10.2, Redeye 31.10.

*Heikki Tikanmäki har skapat
en population. Den består av
250 000 individer och motsvarar de
pensionsförsäkrade i Finland.*

Tillbaka till framtiden

Text: Antti Karkiainen | Bild: Kai Widell

Mikrosimulering visar framtiden för pensionssystemet. Med hjälp av den får vi exaktare prognoser om pensionsreformers inverkan. Metoden användes för första gången som stöd för pensionsförhandlingarna.

Utvecklingschef **Heikki Tikanmäki** vid Pensionsskyddscentralen har skapat en population. Den består av 250 000 individer och motsvarar de pensionsförsäkrade i Finland. Varje år uppdaterar Tikanmäki händelser i individernas liv utifrån antaganden som grundar sig på forskning och statistik.

Det kallas mikrosimulering. Med hjälp av den får man en skarp bild av framtiden som stöd för utvecklingen av pensionssystemet.

– Med de gamla metoderna kan vi uppskatta den framtida totalpensionsutgiften och medelpensionen. Mikrosimuleringen gör en djupdykning: vi kan t.ex. uppskatta hur olika stora pensioner fördelas, dvs. hur mycket små och stora pensioner det kommer att finnas i framtiden, säger Tikanmäki.

Dessutom gör metoden det möjligt att studera olika befolkningsgrupper noggrannare.

– Vi kan t.ex. studera konsekvenserna av någon reform för personer med olika utbildningsnivå eller för personer som är födda utomlands. De kan ha en mycket annorlunda yrkesbana än personer som alltid har arbetat i Finland.

Den sannolika framtiden

Populationen har skapats med hjälp av registerdata och uppgifter från Statistikcentralen och den lever sitt liv utgående från olika sannolikheter.

De fiktiva människorna utbildar sig, dör, förökar sig, blir arbetslösa och invalidpensionerade. Deras inkomstutveckling varierar så att lönefördelningen hålls realistisk. Årligen läggs det till en ny årskull 18-åringar och ett antal invandrare.

– Vi vet mycket om det som har hänt. Utgående från det försöker vi så väl som möjligt sluta oss till vad som skulle kunna hända i framtiden, säger Tikanmäki.

T.ex. invalidpensioneringstrenden har varit nedåtgående en tid

redan. På basis av den görs ett antagande om framtiden och en simulering av pensioneringssannolikheten för populationen.

Sannolikheterna fungerar också andra vägen: det är möjligt att återgå i arbetslivet efter invalidpension.

– Sannolikheten för återgång i arbete beror på åldern, hur länge personen har varit arbetsoförmögen och vilken utbildningsnivå personen representerar. Enligt statistiken förekommer det mera arbetsoförmåga bland lågutbildade, förklarar Tikanmäki.

Konsekvenserna kommer fram

Med hjälp av mikrosimulering ska man bl.a. analysera konsekvenserna av pensionsreformen år 2017. Tikanmäki säger att den redan under förhandlingsskedet användes flitigt för att analysera olika reformmodeller.

– Vi gjorde många slags beräkningar, närmast om inkomstfördelningen. Det är klart att förhandlingsparterna är intresserade av vem som gagnas av vilken lösning.

Det är mycket intressant. Tidigare har vi fått veta hur reformen påverkar olika åldersgrupper. Nu får vi veta hur den påverkar innanför åldersgrupperna.

– Det finns saker som kan verka obetydliga när en reform görs, men som på lång sikt kommer att ha betydande konsekvenser för vissa grupper av människor. Nu kom sådana saker fram till beslutsfattarnas kännedom.

När man kan återvända till framtiden och justera kursen under resans gång, undviker man potentiella hot innan de blir verklighet.

– Det är det här som utvecklingen av pensionsskyddet går ut på. Med hjälp av modellen kan man ta sikte långt i framtiden, justera kursen och undvika fallgroparna.

Utvecklingschef Heikki Tikanmäki på Pensionsskyddscentralen.

3 fakta

Mikrosimulering

- En modelleringsmetod som utgår från individerna. Modellerade personer bildar en population utgående från vilken man härleder resultat på befolkningsnivå.

Pensionsskyddscentralens modell

- ger mer detaljerade uppgifter om hur pensionsförmånerna kommer att utvecklas under årtionden
- hanterar för närvarande endast arbetspensioner, men ska byggas ut mot folkpensionen och beskattningen.

Målet är att ta fram analyser

- av fördelningen av olika stora arbetspensioner
- av fördelningen av ersättningsgrader
- för uppföljning och planering av lagändringar.

Utnämningar

Etera

Diplomingenjör **Jukka Reijonen** har utnämnts till företagsfinansieringsdirektör i funktionen placeringar och företagsfinansiering fr.o.m. 6.10.

Keva

Kandidaten i samhällsvetenskaperna **Paula Sivunen** har utnämnts till it-direktör fr.o.m. 8.10.

Diplomingenjör **Petri Louhio** har utnämnts till fastighetschef vid fastighetsenheten fr.o.m. 1.10.

Diplomingenjör **Jari Toikka** har utnämnts till byggchef vid fastighetsenheten fr.o.m. 1.10.

Veritas Pensionsförsäkring

Filosofie magister **Päivi Hiltunen** har utnämnts till planeringschef fr.o.m. 10.6.

Kandidaten i samhällsvetenskaperna **Hilkka Koskinen** har utnämnts till kommunikatör fr.o.m. 22.9.

Merkonom **Malin Karlsson** har utnämnts till kontorsservicetjänsteman fr.o.m. 29.9.

Pensionsräknaren ger en fingervisning

■ Din exakta slutliga pension kan räknas ut först när du går i pension. Pensionsräknaren visar nu hur de ändringar av pensionslagarna som föreslagits för år 2017 påverkar pensionens belopp.

Inkomstutvecklingen och tiden i arbetslivet påverkar den framtida pensionen i hög grad. Räknaren utgår från antagandet att man går i pension tidigast vid den lägsta pensionsåldern för sin åldersgrupp.

Om du är född 1954 eller senare kan du använda räknaren till att få en uppskattning av din framtida ålderspension. Räknaren räknar pensionen enligt nuvarande regler till år 2017 och sedan på det sätt som föreslagits i pensionsuppgörelsen.

Beräkningsreglerna är preliminära än så länge. De preciseras under beredningen av regeringspropositionen. De slutliga beräkningsreglerna är klara, när riksdagen har godkänt lagändringarna i slutet av nästa år.

Räknaren finns på webbplatserna www.arbetspension.fi www.etk.fi www.pensionsreformen.fi

Pensionsåldern efter pensionsreformen

■ Tabellen visar de föreslagna lägsta åldrarna för ålderspension för personer födda 1950–1964 och de uppskattade målsatta pensionsåldrarna och de lägsta pensionsåldrarna för personer födda efter 1964.

Födelseår	Lägsta ålder för ålderspension	Målsatt pensionsålder
1950	63 år	
1951	63 år	
1952	63 år	
1953	63 år	
1954	63 år	63 år 10 mån
1955	63 år 3 mån	64 år 2 mån
1956	63 år 6 mån	64 år 7 mån
1957	63 år 9 mån	65 år
1958	64 år	65 år 4 mån
1959	64 år 3 mån	65 år 9 mån

1960	64 år 6 mån	66 år 1 mån
1961	64 år 9 mån	66 år 6 mån
1962	65 år	66 år 11 mån
1963	65 år	67 år
1964	65 år	67 år 2 mån
1965	65 år 2 mån	67 år 4 mån
1966	65 år 4 mån	67 år 6 mån
1967	65 år 6 mån	67 år 8 mån
1968	65 år 8 mån	67 år 10 mån
1969	65 år 9 mån	68 år

1970	65 år 11 mån	68 år 2 mån
1975	66 år 6 mån	69 år
1980	66 år 11 mån	69 år 8 mån
1985	67 år 5 mån	70 år 4 mån
1990	67 år 9 mån	70 år 11 mån
1995	68 år 1 mån	71 år 5 mån
2000	68 år 3 mån	71 år 11 mån

Livslängds-
koefficient
0,97200

■ Livslängds-koefficienten för nästa år är 0,97200. Koefficienten minskar år 1953 födda personers ålderspensioner som börjar nästa år eller senare med 2,8 procent. Det gäller ålderspensioner enligt arbetspensionslagarna.

Syftet med livslängds-koefficienten är att anpassa nya arbetspensioners nivå och pensionsutgiften till förändringarna av den förväntade medellivslängden. Om medellivslängden fortsättningsvis ökar, minskar livslängds-koefficienten de månatliga pensionerna.

Målet är att arbetstagarerna arbetar längre än i dag för att få kompensation för livslängds-koefficientens minskande inverkan på pensionen.

Arbetspensions- avgift

24 %

■ Nästa år är arbetspensionsavgiften inom den privata sektorn i genomsnitt 24 procent av lönen. Avgiften höjs med 0,4 procentenheter. Höjningen fördelas jämnt mellan arbetsgivarerna och arbetstagarerna.

Arbetstagarrens avgift är 5,70 procent före 53 års ålder (5,55 år 2014) och 7,20 procent efter fyllda 53 år (7,05). Arbetsgivarrens avgift är i genomsnitt 18 procent av lönerna (17,75).

Företagarnas pensionsavgift, FöPL-avgiften, är 23,70 procent före 53 års ålder (23,30) och 25,20 procent efter fyllda 53 (24,80).

Pensions-
index
0,4 %

■ Folkpensions- och arbetspensionsindex höjs nästa år undantagsvis endast med 0,4 procent. Arbetspensionerna, folkpensionerna och övriga förmåner som bundits till dessa index höjs nästa år enligt indexjusteringen.

Utan regeringens sparbeslut hade indexhöjningen varit 1,1 procent.

En höjning av förmåner på 0,4 procent motsvarar den moderata löneförhöjningsnivån som arbetsmarknadens centralorganisationer avtalat om i sysselsättnings- och tillväxtavtalet.

Löne-koefficient
1,363

■ Nästa år höjs löne-koefficienten med jämnt en procent. Poängtalet är 1,363.

Justeringen med löne-koefficienten säkerställer att nya pensionstagare får en pension som står i rätt proportion till inkomster under tiden i arbetslivet. När en ny arbetspension fastställs, justerar pensionsanstalten den försäkrades löner och arbetsinkomster under yrkesbanan med löne-koefficienten till nivån för det år då pensionen börjar.

Efter pensioneringen justerar pensionsanstalten den löpande arbetspensionen med arbetspensionsindex årligen i början av januari.

Pensionsskyddscentralens publikationer på svenska och engelska

Publikationerna på webben
www.etk.fi/publikationer

Beställning av tryckta publikationer
www.etk.fi/publikationer
per e-post aineistolaukset@etk.fi
per telefon 029 411 20 kl. 8-16

STATISTIK

Statistik över pensions-
tagarna i Finland efter
kommun 2013

■ Publiken innehåller kom-
mun- och landskapsvis framställda uppgifter
om antalet pensionstagare, medel-pensioner-
na och pensionsutgiften. Statistiken har publ-
icerats från och med år 1993. Uppgifterna i den
grundar sig på Pensionsskyddscentralens och
Folkpensionsanstaltens register.

Serie: Finlands officiella statistik: Socialskydd 2014

STATISTIK ÖVER
PENSIONSTAGARNA
I FINLAND 2013

■ Publikationen innehåller
uppgifter om alla som får pen-
sion från arbets- och folkpen-
sionssystemet, de ny pensionerade och pen-
sionsutgiften. Statistiken har getts ut från och
med år 1981 och den produceras i samarbete
med Folkpensionsanstalten.

Serie: Finlands officiella statistik: Socialskydd 2014

BROSCHYRER

Arbeta utomlands? Social
trygghet, arbetspension
och beskattning under
utstationering

■ Broschyren är avsedd för arbetstagare som
tillfälligt ska arbeta utomlands utsända av en
finländsk arbetsgivare. Den riktar sig också till
arbetsgivare i Finland. Den finns på svenska, fin-
ska och engelska.

WORKING PAPERS

Microsimulating Finnish
earnings-related pensions

■ I publikationen beskrivs
Pensionsskyddscentralens nya
mikrosimuleringsmodell, dess funktionsprinci-
per och exempel på centrala resultat. Modellen
ger en bild av arbetspensionernas utveckling i
framtiden också ur den individuella variationens
synvinkel. I publikationen presenteras resultat
fram till år 2060.

Författare: Heikki Tikanmäki, Hannu Sihvonen och Janne Salonen
Serie: Finnish Centre for Pensions, Working Papers 02/2014,
Den engelska översättningen endast som e-publication, ISSN:
1797-3635.

Prenumerera på
Pensionsskyddscentralens
nyhetsbrev

- Pensionsskyddscentralen ger ut
nyhetsbrev på finska, svenska och
engelska.
- Det svenska brevet innehåller nyheter
om bl.a. pensionspolitik, lagstiftning
och publikationer.

Prenumerera på det svenska nyhetsbrevet
på www.etk.fi/nyhetsbrev.

